

III. évfolyam. Pozsony, 1901. április 15. 4. szám.

JÓ PÁSZTOR

KERESZTYÉN CSALÁDI LAP.

SZERKESZTI
KOVÁCS SÁNDOR
THEOL. AKAD. TANÁR.

ÁRA:
EGY ÉVRE 2 KORONA. — FÉLÉVRE
1 KORONA 20 FILLÉR.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 15-ÉN.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 15-ÉN.

Egy szám ára 20 fillér.

BALASSA-GYARMAT
B.-GYARMATI KÖNYVNYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

TARTALOM.

Jézus a vendég (Költemény)	Kozma Andor
Husvételi öröm	K. S.
Hogy lett Horváth Ádám kurátorrá? (Élbeszélés, vége)	Baksay Sándor
Kik voltak a próféták?	Hornyánszky Aladár
A fiatal és az öreg rák (Mese)	Albert József
Meglásd, kit kövess	XVII.
A finnek vallása	Utas
Az egyházi élet köréből	

Az igen tisztelt lelkész, vallástanár és tanító urakat bizalommal kérjük, legyenek szívesek

a „JÓ PÁSZTOR“-t

t. híveik és tanítványaik közt terjeszteni. Hét előfizető után tiszteletpéldányt adunk.

Mutatványszámokkal kívánatra készséggel szolgál a kiadóhivatal: **B.-Gyarmati Könyvnyomda Részvénytársaság.**

JÓ PÁSZTOR

KERESZTYÉN CSALÁDI LAP.

SZERKESZTI
KOVÁCS SÁNDOR
THEOL. AKAD. TANÁR.

ÁRA :
EGY ÉVRE 2 KORONA. — FÉLÉVRE
1 KORONA 20 FILLÉR.

Jézus a vendég.

Szegény ember, csak napszámos,
— Kis családja igen számos, —
Nagy keserves munkát végez,
Azután ül az ebédhez.
Koldús ebéd — ő reá vall —
Híg leveske, csak egy tállal,
Pléh kanál benn körös-körül —
Ennek csak az éhes örül.
Szegény ember, jámbor ember
Mindjárt neki látni nem mer,
Előbb halkán elrebegi,
Vele mondják a gyereki :
«Édes Jézus, légy vendégünk,
Áldd meg, amit adtál nekünk!»

Jézus, fenn az örök fényben,
Kedvét leli a szegényben,
Hajt az esdő, buzgó szóra,
Szerény, kedves meghívóra.
Veszi földön vándor képét,
A gunyhóig vonja léptét.
Bekopogtat: «szabad?» — tessék! —
«Hej, egy falat be jól esnék!»

Szegény ember és családja
Fáradt vándort jól ellátja.
«Hát bizony, mi vékonyan élünk,
Hanem azért egyél velünk.»
Jézus is kap egy kanalat,
Jut rá sok lé, kevés falat.
A szegénység gyöngye kosztját
Véle híveu így megosztják.
S amint esznek — eddegélnek,
Tessékelve a vendégnek,
Szól az asszony: apjuk lássa,
A leveske mily pompás ma!
Szól az ember: bizony anyjuk,
Ezt a levest itt nem hagyjuk;
Rég eszünk mi együtt ketten,

De ilyet jót még nem ettem.
Szól egy kis lány: édes szülém
Éledek e levestül én,
Pedig gyöngye, beteg voltam,
Sorvadoztam, majd megholtam.
Szól a fiúk: én is érzem,
Pezsdlül tőle minden részem.
Szinte olyan erős vagyok.
Dolgozhatnám, mint a nagyok
S mind a többi apróbb cseléd
Eldícséri eledelét:
Ilyet — nincs is ennek mása —
Nem főz a király szakácsa!

Áldott megelégedettség
Fogja el itt kiki testét —
S öreg, apró mind a hányan
Esznek boldogan, vidáman.

Hát a vendég?... Ül csak szépen,
Szelíden a durva széken
S nézi biztatón mosolygva,
Milyen jó e jóknak dolga.
Feje körül szivárvány gyúl,
Teste ködszövétté lágyul,
Megjelen egy fényes csillag
S Jézus elszáll, mint az illat.

Mire feltekint a jámbor,
Boldog nép, — már nincs a vándor...
Vajh ki volt ő, hová lett ő?
Vajjon jóízűt evett ő? ...
A szívekre halkán száll a
Tiszta értés s zeng a hála:
Édes Jézus, téged áldunk,
Te voltál ma vendég nálunk,
Te ki jó szegénynek osztod
Ételére a malasztot.

KOZMA ANDOR.

Húsvéti öröm.

Nagypénteki siralom után húsvéti öröm, bánatos alkonyatra vídám hajnalhasadás. Az Úr, akit földi erőszak keresztre feszített, sziklásíriba zárt, — kitört emberkézvájta börtönéből, feltámadott. A kik siratni jöttek, sugárzó arcú angyalt találnak a halott helyett; ajka vigasztalást szól és életet lehel: „*Akit ti kerestek, nincsen itt, feltámadott!*“

Édes, varázshatalmú öröm hatja át a kegyeletes hívők szívét. Egy pillanatra megdöbbenéssel elegy ámulat ül arcukra, szívök vereése eláll a nagyszerű csodatétel láttára, de azután felszabadúlnak a váratlan hír zsigbasztó kötelékei alól s nagy fenszóval hirdetik a Mindenhatónak nagyságos dolgait. „*Bizonny, az Úr meglektette az ő népét.*“ És felette igen örvendezének és elhirdeték, ami nékik Jézus felől mondatott vala. Nincsen a sírban, feltámadott.

Valóban megrészegíthette őket az események szédítő váltakozása, a lesújtó fájdalomra váratlanul következett öröm. Csak nyolcad napja, hogy hozsannát zúgott, pálmaágot szórt lelkesülten a Messiás elé a nép ezre, szabadítást várva békóiból. Azután sorban jött a papi fejedelmek cselszövése a nagy próféta ellen, aki jelekkel erősítette meg tanítását; a tanítvány árulása, az utolsó vacsora szerzése, a megindító getsemáni jeleket, midőn az Úr nagy harcát vívta a kísértővel s tanítványai elszunnyadtak mellette; a megcsúfoltatás ezernyi kínja, szolgák lökdösése; siheder kacagása, otromba gunyolódásai; a kitüntetett tanítvány, a sziklához hasonlított Péter kishitű féltékenysége, melylyel megtagadta mesterét. A szomorú golgothai út, a tagok megtörése s a lélekrázó szenvedés a megbélyegző keresztfán! A diadalán tomboló ellenség szilaj örömmel hirdette, hogy a nagy álmadozó és veszélyes rajongó, a názáreti Jézus nem él többé, hívei szerteszét menekültek. Árván maradt a zászló, amely körül eddig harcoltak; nincs aki a porból újfent fölemelje. Megverték a pástort, elszéledtek a nyájuak juhai.

És még sem maradt árván. Ahol legnagyobb a szükség, ott van legközelebb az isteni segedelem. Az isteni igazság hősét földi ítélet hasztalan végezte ki, hiába rejtette megvívhatatlan szirtfalak közé, — a világ teremtője feltámasztotta a világ megváltóját. Győzött a halálon s eltörte a koporsó fulánkját. Dicsőség érte a mindenség Urának, akinek jóvolta kimeríthetetlen, keze fáradhatatlan a csodatételben!

Azonban keresztyén atyámfia, a mai húsvét reggelen tudod-e is érezni azt a húsvéti áldott örömet, amit Mária, Salóme és Magdaléna érzett? Érzed-e, hogy örökéletnek igéje az, amit az angyal szavában hallasz? Óh, ha nem érzed, ha ajkad szól csupán és szíved hallgat, — akkor a Krisztus *neked nem* támadott fel, a te koporsód nyilát nem törte össze. Akkor te a mulandóság fia vagy, romlandó edény, mely egy lehelletre szétomol s a sír peremén túl örökkévaló éjszaka minden jövendő.

De ha érzed, hogy Megváltód halála ára és feltámadása záloga a te halhatatlanságodnak, óh akkor a húsvét a te feltámadásodnak ünnepévé lett.

Mert van feltámadás a síron innen is, sokszor a testi halálnál mélyebb és szörnyűbb halálból. Ha a bűn útjára tértél s a kárhozat örvénye felé rohansz, halott vagy magadra, családodra, hazádra, Isten országára nézve. Elvesztett juh, akit a nyár őrizője, a ma jó pásztor keresztlen-keres. És ha megutáltad bűnös életedet, ha visszavagyódól Krisztusod, egyetlen mestered lábaihoz és vissza is térsz, ezer akadály daczára, halálos álomból ébredtél fel, valósággal feltámadtál. Ha már sírni tudsz botlásodon, megkezdődött feltámadásod. Mit törődöl azzal, hogy gyenge és erőtlen vagy, elég erős a kegyelmes Isten. Csak imádkozni tudj hozzá tiszta szíved szerint, el nem marad feltámadásod, új életre kelésed. És ha feltámadtál, Krisztusodat újra megtaláltad, akkor lesz igazán húsvéti örömed teljes, ünneped áldott és boldog.

Adjon az Úr minden hívének igaz, tiszta, szent húsvéti örömet!

K. S.

Hogy lett Horváth Ádám kurátorrá?

(Vége)*

Hejh rossz reggel virradt Ádám úrra. Erősen szégyenlette új állapotát. Ő, aki még neveltetését és képzettségét sem akarta köszönni sem szüleinek sem tanárainak, ő, a független szegénységére oly büszke ember, hiú méltóságot fogadott el. Bizonyosan minden ember észreveszi arczán a megtiszteltetést. Pörös ügyei is voltak, melyek miatt az alispánhoz kelle mennie, ez pedig bizonyosan leolvassa homlokáról, amilyen szúrós szemei vannak.

Az alispán már messziről rákiáltott, amint az udvarra lépett.

— No Horvát Ádám uram, hallom, látogatói voltak az éjszaka!

Ádám úr azt hitte, hogy az alispán gúnyolódik, azért meglehetősen gorbán azt felelte:

Hm! voltak ám!

— No bizony az derék! — dicséré az alispán, hanem hallom, jól is fogadta őket Horvát uram! most már becsülöm. Eddig is úgy kellett volna. Hát mit csinálnak most a fráterek? Tanulják-e a recenziót? Tessék leülni.

Ádám úr alatt nyöszörgött a szék, amint ráült. Micsoda recenziót méltóztatik érteni?

— No, amiben megegyeztünk. Csak nem bocsátotta őket szárazon. A huszárom mondja, hogy ő látta, mikor megmarkolta őket kegyelmed.

Ennyi vexán lehetetlen volt el nem keserednie. Ki is fakadt szívcordulatig:

Ha én Sárközy István volnék, én rajtam sem paczkáznának ám oly könnyen.

István úr is hivatalos arcot öltött.

— De nem ám a hétszer mennydörgőztét, mert megfogatnám a lánchúzómmal, ha Horvát uramnak volnék, s olyat veretnék rajta, hogy az ármálissát enné meg kínjában. De hát mi a mennydörgőst

* Az első közlemény a márcziusi számban jelent meg.

veszekszik én velem Horvát uram azon fajankók miatt. Csak nem lépett velök amicára?

— De hát igazán nem tudja a Tekintetes úr, hogy kik voltak?

— Hogy a — majd megmondom kicsodába ne tudnám? Koppókergetők voltak, meg ablakverők, a kiket hajdúnak sem kandidáltatnék a vármegyén!

— De hát igazán nem tudja Tekintetes uram, hogy kik voltak?

— Ne hozzon méregbe Horvát uram! vagy még a cifrább nevöket is elmondjam?

— Ne bántsa őket. Ha igazán nem tudja, hát eldicsekszem velök. A felsőbaranyai traktus küldöttei, — kurátornak híttak!

Vagy úgy? Igaz biz a! hisz volt már róla szó. Hanem akkor meg Horvát uramra haragszom. Kár volt olyan nagyon elárulni az ambícióját, hogy az ölében vitte be őket örömében.

Ádám úr aztán a maga mentségére elbeszélte az egész történetet, — hogy akarta megtanultatni a Tisztelendőkkel a morálist.

István úr jól mulatta magát a történeten, mely az ő tudtával már harmadszor esett meg Ádám úr ablakai alatt.

No Horvát uram! kegyelmednek ugyan kár volt Mátyás idejéből keresni nézőjátékra való anyagot, mert ha ezt vígjátékba foglalná, aligha többet nem érne a tétényi leánynál.

Jöttek azután az alispán úrhoz látogatók. Nemes urak, gróf urak, katonák, papok. Ezek mulattatására mindannyiszor külön-külön el kellett beszélnie Ádám úrnak a serenáde-históriákat. Eleinte szégyenkezett, hogy az ő rovására nevetnek, hanem azután belejött és mindég több savval borssal feleresztve adta elő. Azontúl ez lett a legkedvesebb adomája, melyet ha néha ebéd után elbeszél, annyit nevetett rajta a társaság, hogy akár megint újra kezdték volna az ebédet.

A sok nevetkérezés közben azt vette észre Ádám úr, hogy az ebéden is átesett.

Újra búcsúzni akart, hanem csak azt nyerte vele, hogy az alispán úr karonfogta és bevitte múzeumába.

Ritka magyar úrnak volt még akkor ilyen portékája. István úr azonban már akkor nevezetes volt gyönyörű könyvtáráról.

Egészen elemében volt hát Ádám úr. Mert míg az alispán tüzet szított a kandallóban, addig ő motozkált a kincsek között. Ott látta a német és francia remek-írókat békés egyetértésben, pedig a Rajna sem folyt közöttök. Ott fehérettek az alispán úr kedvenc latin költői is Virgiliustól kezdve, le egész Palingeniusig, kiknek műveiből egész lapokat tudott idézni a tudós alispán.

„Horvát uramnak, mint már kurátornak nem azokat kellene ám nézegetni,” — mondá az alispán miután a pipákat is megtöltögette, — „hanem ezeket itt ni!”

Azzal a könyvtár balsarkához vezette a poétát és onnan kivett egy öreg könyvet és egyik tenyerébe elhelyezvén, a másikkal emberül megcsapkodta.

Ezt kell minekünk tiszteletben tartanunk. Ez a nagybajomi ekklesia régi anyakönyve. A minap szereztem meg kisasszondi kasznáromtól, a kinek a nagyapja idevaló pap volt.

Ez pedig itt a kálmáncsehi collegium dotatios levele Horvát Stancsics Markustól.

Ez itt a csököli ekklésia szabadalma a koppányi törököktől, melyet a kurátor kapott azért, hogy egy tál meleg turós lepényt vitt nekik.

Ez pedig azoknak a papoknak szomorú históriája, — kiket a berzencei törökök a taranyi útban nyársba húztak.

Ez az írás és ezek a pénzek a pácadi sáncok között találtattak. Azután az emlékeket mutogatta meg.

Ez itt a barcsi horvát ekklésia harangja volt.

Ezt a szilveszter bibliát a babócsai egyház használta.

Ezek a kelyhek és tányérok pedig a hajdani kiskomáromi ekklésia szent edényei voltak; a mult héten vettem meg oly áron, hogy ezüstből is lehetne rajta ilyet készíttetni.

Az új kurátornak nem fogyott csudája a látottakon. Miként tud ennek a nagy gazdag úrnak a figyelme ennyire terjedni.

Az alispán észrevette Ádám úr homlokán a kérdőjelet és kezét vállára téve, megfelelt a kérdésnek.

Kedves barátom, üggyársam! a kurátorság épen olyan hivatal mint az alispánság. Úrnak kell lenned hogy megnyerhesd, költened kell, hogy folytathasd és uralkodnod hogy haszontalan szolga ne légy. Kiadásaidat felényire szorítsd, hogy méltóságod csorbát ne szenvedjen. Ha szívedhez szólnak, eszedben légy és szívedtől kérj tanácsot, ha eszedet ostromolják. A papság, ez az őszinte igaz magyar rend, szívességgel halmoz el, tisztelettel fogad, vendégszeretettel lát; neked ezt meg kell vetned, mert a népnél mindjárt kész a példabeszéd, hogy «a farkas csak nem eszi meg a farkast», viszontag a néppel nem bánhatsz kegyesen, hogy a papok népkegyvadászónak ne nevezzenek. Együgyű, — urasági tiszteltől elcsigázott nép vádaskodik majd papjára, rektorára; prédikátor és mester keresi oltalmadat adóterhelt és adóut hallgatója ellen. Jaj neked, ha mérnöki és ügyvédi elveidet követed, ha igazán mérsz, ha felettébb igaz leszesz. Mindkét félt elkeseríted, — nem magad, — hanem egymás ellen. Azért kövess mindig a rendessel ellenkező bánásmódot. A hol világos az igazsága valamelyik félnek, ott kérlelj, — békíts, engesztelj, — mert a te forumod az utolsó, — s ha azt gyanúba hozzák, akkor az ügy is elvész, saját tekintélyed is. A hol kicsiny a kérdés, ott vedd elő a kérdezőgató módszert, s azzal mondasd ki az igazságot, a ki ellenkező úton jár. Ne adj okot a gyülekezeteknek a kormányzóik iránti bizodalatlanságra. Emlékezem rá, egy esperesnek és kurátornak az a rendszere volt, hogy akárminő kérdés merült is föl a gyülekezet és pap vagy tanító között, mindig emezeknek adtak igazságot és a felperes községi tagokat elutasították. Igaz ugyan, hogy négy szem közt megmosták, megfenyegették ezeket is, de mit használt aztán, hogy a gyülekezet, igazsága érdekében hamis bírának kiáltotta őket és a pört a világi forumra, — sokszor a helytartóságig — sőt megesett, hogy a király saját személyéig vitték. Ismertem embert, a ki háromszor megkereste magát a királyt egy-két forint értékű stóla-kérdésben. Igaz, ez a nép azt hiszi, hogy parancsol annak, a kit fizet és épen ezért gyakran illetlenül is bánik prédikátoraival;

hogyha papja, vagy mestere boldogul és földet, marhát vásárol, — irigyli neki — mint a derék Péceli mondja: de az is igaz, hogy a tiszteletes urak sokszor jobbágyaiknak tekintik híveiket, s tudok papot, a ki midőn egy kis traktuális méltóságra tett szert — rossz neven veszi, ha kurátora nagytiszteletűnek nem címzi a «Tiszteletes» helyett. Engem a pöttendi atyafiak tiszteletes atyám uramnak hívnak; pedig sok éven át szolgabírájuk voltam, most pedig alispánjuk vagyok; de hát ér-e a tekintetes cím annyit, mint az atyai nevezet? Azt mondom rá: a fiú tiszteli az ő atyját és a szolgálja az ő urát. Ha én atya vagyok, megvan az én tisztességem, ha én úr vagyok, megvan az én félelmem. Ezt a népet különben sem lehet vádolni, hogy tiszteletlen vagy kegyelet nélküli volna. Láttad-e, mint keltek fel a tisztos presbyterek is a kapukban beszélgető férfiakkal és asszonyokkal, mikor a legatus — az a tizenöt esztendőös gyerek végig ment az utcán? És a te néped még jámborabb, mint a somogyi erdők fia. No de azért a prédikátor uraknak is megvan a maga bajuk. Élhetnek jól, — bőségben, de özvegyeik rendszeren koldusbotra jutnak, s a legszerencsésebbek, a kiknek anyyiok marad, hogy Csurgón házat vehessenek és kosztosok mellett magok is élhetnek és gyermekeiket nevelhetik.

Nyomorúság! Gondoskodnod kell róla, hogy a papok s tanítók özvegyei ne haljanak meg a más sorompója alatt. Oda munkálj, hogy a papok saját jövedelmeikből — és az ekklesiák collatióikból pénztárt teremtsenek, mely ez elhagyatottakat gyámolítsa.

Még ez nem minden — kezdé újra István úr — amint a kaudalló tüzét felélesztette. — Gondoskodnod kell, hogy ott, hol hitünk cselédei feles számmal vannak, egyház keletkezzék, iskola épüljön, templom emelkedjék — és mind ez semmiből.

Azt se feledd el, hogy az egyház, mint szellemi lény, nemcsak a jelenben vagy jövőben, hanem a múltban is van. Azért igyekezzél kipuhatolni egyes egyházak történetét. Fel kell kutatnod a vén embereket, meghallgatnod a rokkameséket, elmenned a pusztatemplomok fundamentumaihoz, mert ezek a mi egyháztörténetünk Herodotusai. És ezt nemcsak az egyház, hanem a nemzet érdekében is kell tenned, — mert, édes barátom engedj meg — a Rudolfiasnál több világot derítesz történetünkre, ha az Iszrai puszta templom, meg a nagyharsányi árianus utca, meg az ormánsági árminianusokról szóló meséket papírosra teszed. Ember Pál és Kocsi mellett még a vén jobbágyok is kútfejei ám a mi egyházunk történetének, midőn a rác-futásról, meg a templom foglalásokról beszélnek.

Ádám úr mindezeket figyelmesen a szívére vette és elméjében tartotta.

A mint haza ment, megragadta azt a nagy tiszta papírosokból álló foliántot, melyet ügyvédi naplónak szánt és keresztül-kasúl hasogatta egyenes vonalakkal. A címlapjaira ráírta: „A felsőbaranyai egyházi társaság koadjutor kurátorának jegyzőkönyve,“ azt eltette a hintója oldalzsebébe és elbeszáguldott szép Baranyavármegyébe azokon az ismeretes táltosokon, melyeket már valaki előttem megénekelt.

Miket cselekedett kurátorságában, azt majd rövid mesék alak-

jában el fogom mondani, még pedig úgy, hogy a Házi kincstár szerkesztője nem lesz kénytelen derékan ketté törni őket, mert egyenként mindegyik bele fog férni egy-egy számba, és az olvasónak sem félnie, hogy addig, míg a másik szám megérkezik, valami szerencsétlenség történjék egyikünkön-másikunkon.

És már most elmondhatom, miért nevezem én Horváthi Ádámot jó Horváth Adámnak. Nem azért, hogy a dörömbölő fiatalság számára nem készített egy Bertalanéjt, hanem azért, mert készséggel igyekezett végrehajtani a bölcs alispán tanácsait; és mert a baranyai egyházmegye statistikája és történeti hagyományai összegyűjtésében oly kincset hagyott nekünk, melynél drágábbat a leggondosabb apa sem hagyhat ivadékaira.

BAKSAY SÁNDOR.

Kik voltak a próféták?

Ha ma valaki felveti a kérdést: kicsoda egy próféta? — a válasz vajmi hamar kész. Próféta olyan ember, ki a jövőbe lát s azt előre megmondja. Így használjuk a szót a mindennapi életben, írásban és beszédben. Ha tovább menve, valaki azt kérdezi: kik voltak az Ó-Testámentum prófétái? — a felelet hasonlóképp hangzik. Jövendőmondók, kik Izrael előtt feltárták azt, minek el kellett következnie. Persze, nem holmi apró-cseprő dolgokat. Jövendölésük főtárgya a Messiás volt. Beszéltek róla évszázadokkal előbb, mintsem e földre leszállott. Hirdették a Krisztust, eljövetelét megjelentették. Ebben állott a próféták jelentősége, sőt mondhatni: hivatása, az iskola tanítása s a közfelfogás szerint.

E felfogásban van igazság, mit senki se fog tagadni. Csakugyan, közülök sokan beszéltek a Messiásról, amint annak képe lelkökben kialakult. De azért e felfogás, mint a próféták jellemzése, mégis teljesen egyoldalú és hibás. Egyoldalú, mert távolról sem meríti ki az ő változatdús működésüket; hibás, mert oly vonást állít előtérbe, mi csak egyeseknél található meg, másoknál hiányzik. Ha aszerint ítéljük meg a prófétákat, hogy beszéltek-e a Messiásról, úgy Illést, Elizeust, Amost, Hoseást, Sofoniást nem szabad a próféták közé számítani, mert ők a Messiásról egy szót se szólottak. Pedig ki akarja őket a próféták sorából törölni? Már ebből is világos, mily hiányos a fenti felfogás s hogy szükséges utána járnunk, kik is voltak a próféták?

A «próféta»-szó a görög nyelvből származik. Onnan örökölte azt az európai népek legnagyobb része, onnan kaptuk mi is. A jövevény polgárjogot nyert s ma épp oly otthonosnak érzi magát minálunk, mint a németeknél vagy francziáknál. A héber nyelvben a próféta neve nabi. E szó a küldöttet, hírnököt jelenti. Nabi az, ki megbízásból valakinek valami hírt ad át. A próféták Isten küldöttei, kik Izrael népének Isten szavát tolmácsolják. Isten beszél hozzájuk és ők azt megértik; Isten kijelenti előttük szóban vagy képen az ő tetszését és nemtetszését, akaratát és szándékát és ők e kijelentést átveszik. A próféták szolgák, kikkel Isten minden alkalommal közli az ő határozatát. (Am. 37.) Így érzik és tudják ők

maguk. Minden ó-testamentomi próféta tisztában van azzal, hogy amit ő beszél, nem saját gondolkodásának eredménye, hanem Jahvétől* származik. De tisztában van azzal is, hogy «Jahve szavát» néki kötelessége egyeseknek vagy az egész népnek tudomására hozni. Ebben rejlik az ó-testamentomi próféták legjellemzőbb sajátása. A részletekben lehet eltérés, ez a vonás mindannyiuknál közös.

Jahve figyelme mindenre kiterjed. Ő épp úgy számon kéri a cselekedeteket, mint a gondolatokat és érületet. Az egyes ember és az egész nép, az ország belügye és a nemzetek külpolitikája egyformán az ő ítélőszéke elé tartozik. Ha e különböző körök folyton változó életében valamit észrevesz, mi helytelen és rossz, megmondja az ő választott emberének, a prófétának. Ennek feladata már most ez isteni nyilatkozatot közölni azokkal, akiket illet. Ezért a próféta működési tere rendkívül tág. Mindenütt ott van, mert Jahve mindenüvé elküldi, hol valami Istennel ellenkező történik. Ugyanaz az Ezsajas, ki egy nap Jeruzsálem fokán a király elébe áll és őt kioktatja, hogy egyedül az Istenbe vetett hit képes az országot a végveszedelemtől megmenteni, más alkalommal a szentély körül összegyűlt népnek veti szemére egy heves beszédben, hogy az áldozatok sokaságától várja Jahve jóindulatát. Ma a büszkélkedő, felcizcomázott jeruzsálemi asszonyok ellen prédikál, holnap jajt kiált azok felett, kik hárfá és dob mellett dorbézolnak egész éjszaka. Itt a szűkkeblű vagyonos osztályt támadja meg, mely telket-telekre harácsol össze, ott az árvák és szegények ügyét karolja fel, kikkel senki sem törődik. Itt az egész nép bűneit ostorozza, ott Ahaz gyenge uralmát gúnyolja. Szenvedélyesen tiltakozik az ellen, hogy Juda Aegyptommal lépjen szövetségre, más helyen Assyria romlásáról beszél, mit ez dölyfével kiérdemelt. Szóval a próféta működése az egyes ember és egész nemzetek életének minden részletére kiterjed. A vallás és erkölcs kérdéseit épp úgy megbeszélés tárgyává teszi, mint a társadalmi bajokat vagy a külállamokkal való érintkezést. Ő az isteni igazság képviselője, a lelkiismeret megszólaltatója, a hiányok és fogyatkozások ostorozója mindig és mindenütt.

A hang, melylyel e férfiak Izrael illetve Juda ügyeiről szólnak, az idők szerint más és más. Külön kell választani a számkivetés előtti kort a számkivetés utánitól. Előbbiben a bűn és büntetés hangoztatása az állandó. Amostól Jeremiásig a legkomorabb színekkel festik a próféták a nép gonoszságát. Bárhová tekintsenek, mindenütt romlottság, ledérség és igazságtalanság tárul eléjük. Pedig Jahve az igazság és benső tisztaság szigorú Istene. Ezért a büntetés rettenetes formában fog elkövetkezni. Nem kis, könnyen kiheverhető csapásokkal fogja őket Jahve sújtani. A nép fogságba vándorol, az ország elpusztul. A tartományt idegen fogja feldúltni, még Jahve lakhelyét, a szentélyt se fogja megkímélni. A nép pusztulásának, de meg nem semmisülésének gondolata a VIII. század közepétől a számkivetésig (586.) a próféták számára dogma, melyhez kétség nem férhet. Az ítélet hirdetése szózataiknak egy állandóan visszatérő, jellemző vonása. A számkivetéssel megtörtént a büntetés

* Jahve a helyes kiejtése Izrael Istene nevének és nem Jehova, mint ma is sokan használják.

lefizetése. Ettől kezdve a próféták hangja megváltozik. A feddés és támadás helyét a vigasztalás foglalja el. Ezekiellel megy végbe ez átalakulás. Élete két részre oszlott. Az első a még fennálló Jeruzsálem ellen intézett támadással telt el; a második az elbukott Juda fogságban szenvedő tagjainak vigasztalásával. Ez utóbbi munkát folytatják a számkivetés utáni próféták. Nem beszélnek többé a rettenetes bűnökről, a javíthatlan romlottságról. Az erőtlent támogatják, a hitevesztettet biztatják, a kétségbeeső előtt feltárják a jövő képét.

A jelen gyakran nyomasztóan szomorú volt. Idegenek uralkodtak Izraelben, ellenségek gúnyolódtak a választott nép felett. Ha minket a ma összetör, a holnapba vetett reménnyel biztatjuk magunkat. Egy tettek Isten küldöttei is. A számkivetés utáni időben különös előszeretettel foglalkoztak a próféták a jövő alakulásával. Maguk előtt látták a messiatikus kort, midőn az isteni harag végleg eltűnik s a mennyet és földet örök béke köti össze. Mikor nem lesz gonosz és nem lesz rossz, csak igazság és jóság fog honolni a földön. Mikor Izrael túlemelkedik az összes népeken és a pogányok Jeruzsálembe zarándokolnak, hogy megismerjék az igaz Istent. A jövőnek ily megrajzolásával a fogság előtt is találkozunk. De csak egy-két prófétánál. Ezsajás meg volt győződve, hogy Judának épp úgy, mint Izraelnek, el kell pusztulnia. De biztos volt abban is, hogy e pusztulás nem jelenti a megsemmisülést. Ha a büntetés véget ért, megkezdődik a zavartalan boldogság ideje. Egy király fog uralkodni a feltámadt Izraelen, ő a Messiás. Bölcs lesz és hatalmas vezér és a békesség fejedelme. Harcz és háború nem fogja emészteni az embereket, még az állatvilágban is szent lesz a béke és egyetértés.

A próféták «Jahve szavát» szóval vagy tettel hozzák honfitársaiknak tudomására. Előbbi gyakoribb. Ha Jahve valamit közöl a prófétával, ő kimegy a nép elé s ott beszédet tart. A régebbi prófétákat mindig szentől-szembe találjuk azokkal, kiket az isteni szó illet. Ők szónokok, kik a beszéd erejével küzdenek, melyet Jahve adott szájukba. Előfordulnak azonban cselekmények is. Ahíja szétszakította köpenyét 12 darabra, 10-et belőle Jerobeámnak adott, jelzve ezzel, hogy ő lesz a 10 törzsnek királya. Jeremiás jármot tett nyakára s így járt-kelt Jeruzsálem utcáin, tudtul adva ezzel a népnek, hogy Jahve elhatározta Juda leigázását. De az ilyen cselekmények meglehetősen ritkák. A rendes beszéd, a szónoki forma. A legrégibb időben a próféták szózataikat nem jegyezték fel. Illés és Elizeus egy sort sem írtak. Csak a XIII. századdal kezdődik a próféta nyilatkozatok írásba foglalása. Úgy látszik Amos, a thekoai pásztor volt az első, ki ezt megtette. Ettől kezdve általánosan divatozik. A már elmondott beszédet leírják, hogy az utódok okuljanak rajta. A számkivetés alatti és utáni időben az élő szót mind gyakrabban az írás váltja fel. E későbbi korból több ily példát őrzött meg az Ó-Tesztamentom. Ezechiel soha sem mondotta el a jövő Jeruzsálem képét, mely munkájának 40—48. fejezetben foglaltatik. Azok az örömteli kitörések, melyek jelenleg Ezs. 40—55. fejezetben olvashatók, nem hallgatóságnak voltak szánva, — csak az író tolla vetette azokat papírra.

Végül válaszolnunk kell azon kérdésre, hogyan felelték meg a próféták hivatásuknak? Miként teljesítették azt a feladatot, mely reájok bízott? És itt bámulattal kell megállanunk e férfiak előtt. A mi korunkban, mint egy régmúlt időnek emberfeletti alakjai jelennek meg képzeletünkben. Ők tudták, hogy nagy dolgokra hivatottak. Tudták, hogy oly teher nyugszik vállaikon, melyet másra nem ruházhatnak át. A kötelességérzés végtelen szigorúsága a gyengét is erőssé tette közöttük. Jeremiás most összeroskadt a küzdelmek közt, de érezte, hogy megállnia nem szabad, mert az isteni parancs kergeti. Mit törődnek ily férfiak az akadályokkal? Csak új munkára serkentik őket. Mit törődnek ily férfiak a szenvedéssel? Csak megacélozza erejüket. Pedig ők gyakorta szenvedtek. Illést halálra keresette Izébel, de munkájában megakadályozni nem volt képes. Jeremiást arcul csapkodták, börtönbe vetették, de onnan is hirdette az isteni szózatot. A próféták nemcsak beszéltek, hanem életökkel is helyt állottak elveikért. Ha kellett, túrtek, mert az igazságért szenvedni nagyobb dicsőség, mint a világ elismerése.

Ime néhány vonásban az ó-testamentomi próféták jellemzése. Leszállítja az ő érdemöket az a felfogás, mely jövőmondókat kíván belőlök csinálni. Ők valláserkölcsei hősök voltak, kik szóval és tettel, egész életök feláldozásával igyekeztek az isteni akaratnak érvényt szerezni.

HORNÝÁNSZKY ALADÁR.

Meglásd, kit kövess ?

A három közül válaszs egyet. A Test, a Világ és Jézus ajánkozik vezérül. A Test így szól: «Kövess engemet és cselekedd azt, a mit kívánsz.» És ki nem fogadna szót — mondja a te hajlékony szíved. Hiszen minden kívánság szerint élni annyi, mint boldogságban, örömben, dicsőségesen élni. — Óh ne hallgass rá, ne kövessd! Az a vezér elhitet, hamis nyomra vezet téged. Vezetheti-e egyik vak a másikat? Neinde nem mind a ketten verembe esnek-e? A Test vak és elvakít. Ha azt cselekeszed, a mit klvánsz, — azt kell szenvedned, a mit nem kívánsz. A vége keserű halál. Ha test szerint élünk, meghalunk. A Világ is mondja: «Kövess engemet és cselekedjél úgy, a mint én cselekszem.» Ki nem követné? mondasz te, holott gazdagságra, tisztességre és gyönyörűségre viszen az! De kérlek, ne indulj a világ után! A széles út veszedelemre viszen, az idő szerint való gazdagság által örökké tartó veszedelemre, ideig tartó tisztesség által örökké való gyalázatra, ideig tartó gyönyörűség árán örökké való kínra. A tobzódó gazdag, míg a földön élt, minden nap vígan lakik vala s midőn meghalt, vég nélkül gyötrettetett a lángban. Őrizd magad! Jézus is mondja: «A ki tanítványom akar lenni, kövessen engemet!» Ki követné? — mondod te, holott ő siralomra és halálra vezet. Óh kövessd! Csak kövessd! A ki téged nyomorúságba vezet, ki is tud abból vezetni. Ő az ideig tartó szegénység által örökkévaló gazdagságra, ideig tartó gyalázat útján örökké való dicsőségre, ideig tartó bánattal örökké való örömrre, ez

időszerint való halál árán örökkévaló életbe, a földi pokolból mennyországba viszeni téged. Pusztában hordozza az ő híveit. Vajjon miért? Hogy őket mannával etesse, szívöket maga iránt fölgerjeszsze. Én Jézusomat követem, tudom, hogy nem hitet ő el engem. «*Aki én utánam jő, nem jár setétben, hanem életnek világa leszén annak*» — szól ő. Őt követem mind életemben, mind szenvedésemben, mind halálomban. Életemben az ő nyomdokin járok, szenvedésemben mellette állok s ő is én mellettem. Halálomban kész leszek, valamikor nékem inteni fog. Nincsen nékem e világon semmim sem, a mi kedves volna nékem, ha árán Jézusomhoz juthatok. Jézus, hallgass meg engemet, Jézus, vedd hozzád lelkemet, — tudom, hogy karjaidon az én Atyámhoz, mennyekbe vitetem. Ámen. XVII.

A finn nép vallása.

Messze éjszakon, a jegestenger mellett terül el a finnek hazája. Sok taváról az *Ezer tó országának* nevezik. A sok tó közül akad nagy is elég; a Ladoga akkora, hogy pár vármegeye elérne a területén. Hideg, fagyos vidék ez; éjszacról csak úgy végig süvölt rajta a dermesztő szél, nyomában hóförgeteg. Sok helyütt terméketlen a föld; a búza, kukorica, árpa dehogy érik meg! Csak a rozs, zab, pityóka tud megmaradni e szörnyű tájékon, a melynek szépségeit csudálni lehet, de melegét érezni nem. Aratásuk minden harmadik esztendőben sikerül; két évi termésük rendszerint a fagnak esik martalékul. És mégis megél, gyarapodik ezen a vidéken a maroknyi (mintegy harmadfél millió) finn nép. Róla igazán el lehet mondani, hogy arcának verítékével eszi kenyerét. Sokat dolgozik s Istenben bízva várja a jobb időt. Pedig a nyara sem igen melegebb, mint nálunk a deres, kései ősz.

A finn nép sorsa azért érdekel bennünket, mert rokonságban vagyunk velök. Ugyanaz az őshaza volt a magyarnak is, finnek is bölcsője. Igaz, nagyon régen elszakadtunk egymástól; nyelvünk elváltozott s már semmiképen meg nem értjük egymást. Mi ide jutottunk Isten kegyelméből erre a tejjel-mézzel folyó dús Kánaán földére, — ők oda felszorultak — de az atyafiságot ma is tartják. Szegényeknek nagyon mostoha sorsuk volt; a jelenjök is elég válságos és szomorú. A hatalmas orosz czár nem nézhette e kis nép elégedettségét, elkobozza szabadságát, bilincset rakna nemcsak kezére, lábára, hanem még lelkére is. Eleget küzködnek szegény testvéreink, de kevesen, hogy bírjanak az elfogyhatatlan oroszszal, kérlelhetetlen kancsukával. Ma-holnap beszélniök sem szabad finnül, nem hogy gondolkodhatnának. A törvény urai csak annak tesznek igazságot,

aki oroszul panaszkodik; aki finnül sír, keresi igazát, arra nem is hederítenek.

Csupán az Isten háza, a templom maradt meg az ősi finn nyelv menedékének. A jóságos Mindenható a tiszta szívet nézi s nem a sokszor hazug nyelvet. Ő meghallgatja akkor is, ha a szív mélyétől el nem tudna jutni a száj nyílásáig. A templomokban még finnül énekelnek, imádkoznak, magyarázzák az Istennek örök ígését. A seregeknek Urával még nem mert perbe szállni a földnek csalárd hatalmassága; az ő nagy jóvolta betakarja a benne bízókat. Nyájasan biztatgatja őket: «Ne félj kicsiny sereg, hiszen én vagyok a te erős Istened!»

Finn testvéreink az utolsó emberig tiszta evangéliomot, kezdte prédikálni. A reformatio villámgyorsasággal terjedt el Finnországban s az állhatatos lelkű nép nem is állt el attól amit egyszer megkedvelt, szívéből megszeretett. Ma is oly igazi híve az evangélikus hitnek, mint századokkal előbb; a keresztyénség egészen átment vérébe, költői, tudósai, államférfiai az egyetlen örök becsű könyvet, a Bibliát tekintik az igazság, szépség és élet forrásának. Azt mondhatnánk, a Biblia az ország első törvénykönyve. A világi törvényszék százszor, ezerszer fölmenthet valakit, ha a nép, a közvélemény a Biblia szerint igaznak nem találja, nem használ annak a fölmentő ítélet.

1895. végén Finnországnak harmadfél milliónál pár ezerrel több lakosa volt, ebből mintegy 50,000 különböző vallásfelekezetek közt oszlott meg, a többi az ágostai hitvallású egyház kötelékébe tartozott. A finn nép érettségére és józanságára mutat, hogy vallásáért, hitbeli meggyőződéseért nem háborgatnak senkit. Szent dolog az, földi ember ne nyúljon hozzá. Szabadon térhet ki-ki egyik vallásról a másikra, ha lelke kívánja. Hanem az igaz, hogy mintaszerű egyházi élet van finn testvéreink hazájában. Éppen mivel a Krisztust igazán és tisztán hirdetik, mivel a Krisztus törvénye szerint élnek s papjaik járnak elől mindenben jó példával, hasztalan próbálkoznak közöttök új vallás terjesztői, az anyaegyház püspökei nyugodtan nézik törekvéseiket, mert tudják, érzik, hogy az ő gondosan őrzött és kitűnő lelki eledellel táplált nyájukból egy se vész el. Minden községnek főhelye a templom, első vezére, tanácsadója a pap, akit a hívek választanak és fizetnek. A paplakás ott van a templom mellett, egy kis kert a lábujában; falu végén a földje, amit hívei munkáltnak meg becsületesen. Nem visznek ott ocsút színbúza helyett, nem kötnek kis kévét, hogy hamarabb kikerüljön a kereszt, nem hagynak magas tarlót, jó mélyen szán-

tanak. A pap akár feléje se nézzen földjének, hívei jobban elművelik, gondolják a tulajdon földjükénél. Ne kelljen örökös aggodalmak közt a holnapi napról szorgalmatoskodnia annak, aki az élet kenyerével és vizével táplálja híveit. Minden családnak a pap a legbizalmasabb barátja, akihez bátran fordulnak tanácsért bajukban, vigaszért a bánat idején s aki minden örömeikben részt vesz. Keresztelők, konfirmációi, menyegzői lakoma dehogyan esnék meg az Isten szolgájának híre-tudta nélkül. A templom mellől elmaradhatatlan a torony, a toronyból a harang. Szelíd hangja hívogatja össze messze távolból, tanyákról istentiszteletre a népet, mely áhítattal néz, közeledik az Úr hajléka felé. Jobb neki egy nap a Mindenható házában pítvárában, hogynem másutt ezerannyi. És ha pusztul a fedél, hámlik a vakolat faláról, díszes terítő nélkül szűkölködik az oltár, — a hívek minden áldozatra készek. Buzgóságuk, fáradhatatlan munkakedvök előteremti a föld alól is, amire a templomnak szüksége van. Ahol templom nincs, mint például a kisebb szigeteken s messzeeső tanyákon, nyaranta a szabad ég alatt tartanak istentiszteletet. Igen érdekes dolog, hogy minden templomban az oltárhoz közel díszes rájába helyezve látni azt az okiratot, amelyben I. Sándor orosz czár a maga és utódai nevében ígéri, hogy változatlanul megőrzi az ország hitét és szabadságát. Ime, a templom nemcsak a hitnek, hanem a nép szabadságának is bástyája, sziklavára.

A finnek nagyon értelmes, tanult emberek. Nagy becsben tartják az iskolát, ahol a gyermek olvasni, írni, számolni tanul. Megbecsülik a tanítót, aki oktatja őket. A kis finn gyerekek azonban mindig az édesanyja az első tanítója. Az édesanya utánozhatatlan mesemondó ajkáról lesi le az imádságot, Isten, Jézus nevét. Onnan tanulja az ábécét, az anyai kéz vezeti a kis kacsót, midőn először szántogat tollal a papiroson. A számvetést is így tanulja, észrevétlenül, játszódóva. Azután a kátét, hiszek-egyed, hazája történetét is nagyjából, végre átveszi az anyai ölből az iskola s nevel belőle becsületes, munkás embert egyháznak, hazának. Rendes iskola csak a községekben van, a szerte szórt tanyákon nincs. Négy-öt-tíz szegény család nem győzné fizetni évről-évre a szegény tanítót. De azért az ő gyermekeik sem maradnak oktatás nélkül. Minden három esztendőben, olykor sűrűbben is megjelenik egy-egy vándorló tanító, aki félesztendő hosszút úgy megtanítja őket minden jóra, szépre, hogy mindjárt meg is konfirmálhatná őket a lekipásztor. A konfirmáció finn testvéreinknél nagyon fontos dolog. Enélkül

se férfi, se leány nem köthet házasságot. (Nálunk?) És a finn gyerek nem vesz ám végbúcsút könyveitől, ha egyszer az iskolából kikerült. Hazafi kötelessége minden finn ifjúnak, hogy lelkét művelje, olvasson jó könyveket és tanuljon belőlök. Nemcsak a test egészségére kell vigyázni, hanem a lélekére is, hogy a hevertetés következtében terméketlen avarrá ne váljék. Aki lelkét gondosan nem műveli, szíve is, jelleme is elsivárul annak. Innen van az, hogy a finn földművelő nép oly értelmes, okos, jellemes és becsülettudó. A világ egyik legműveltebb népe. A tudósok kiszámították, hogy Finnországban a hétévnél idősebb lakosok közt 500 között ha egy akad, aki írni, olvasni ne tudna. A finn tudományos akadémiát egy tudós gyógyszerész alapította meg. De van Finnországnak több közép- és főiskolája is, Helsinkiben, a szép fővárosban egyeteme. Az egyetemen külön hittudományi kart tart fenn az ország papok nevelése végett. A magyar nyelvnek és irodalomnak külön tanára van.

A finn evang. egyházat három püspök és egy érsek kormányozza az állam felügyelete alatt. Az egyház alkotmányát, törvényeit az országgyűlés állapítja meg s a fejedelem szentesíti. Az országos zsinat csak a közigazgatást végzi, mint a mi egyetemes gyűlésünk, vagy konventünk. A négy püspöki megye olyan, mint nálunk a négy kerület. Öt évenként tartanak megyei zsinatot (kerületi gyűlés), hogy az országos zsinat tárgyait előre megvitassák. Az országos zsinat csak minden tizedik évben ül össze. Minden megye több esperességből áll. Az egyházközség teljesen szabadon intézi ügyeit, csupán ingatlan vagyionuk eladásához, nagy kölcsön felvételéhez szükséges a felső hatóság jóváhagyása. A megyék püspökeit a szenátus (kormány) nevezi ki a megyék három jelöltje közül.

A finn nép jószívű s könnyörületes indulatú nép. Nagyon takarékos, kevéssel beéri, megtakargatott garasait nem eszemiszomra, hanem könyvekre, családjá nevelésére, gazdasága gyarapítására fordítja. Valóságos világsoda köztük az iszákos ember. Szóval sokat tanulhatnánk tőlök. Nálunk minden ünnepségen százakba kerülő dáridót csapnak. A finn ember a templomban hálát ad Istenének s a lakoma, bankett árát alapítványul leteszi az egyház vagy iskola javára. Van is életén, munkáján áldás. A maga szegény földjén oly tisztességesen éldegél, vagy tisztesebben, mint másnép a buja termékeny földön. És az ő példájukból is látszik, hogy a kinek keveset adott az Isten, a kevésért hálásabb, a kevésből örömebb ada-

kozik a szegénynek, mint a gazdag teméntelen kincséből. A finnek legnagyobb költője, Runeberg, népének e szép tulajdon-ságát megható módon magasztalja «Paavo gazda» című költeményében. Paavo gazda maga a finn nép, minden jó tulajdon-ságát egyesíti s megszemélyesíti magában. Hideg, fagy és köd-verte vidéken él családjával Paavo gazda. Anyyira fent éjszaka-n, hogy a napot csak úgy hébe-hóba, nagy ünnepnapon látja teljes fényében. Vetéskor nagy reménység közepette szórja el, földjébe a magot, ki is kel, nő is a vetés szép, de egy hideg, fagyos éjszaka semmivé teszi egész termését. Búsan, bánatba merülve tér haza, de nem esik kétségbe. «Asszony — szól feleségéhez — a kenyérhez végy korpát a liszt mellé, mert az idén nem aratunk.» Az asszony szót fogadott s a gazda új reménnyel látott szántáshoz, vetéshez. A következő esztendő me-gint fagygyal járt s Paavo gazda ismét csak szalmát takarított. «Asszony kétszer annyi korpát a kenyérbe.» A harmadik év végtére meghozta a várva-várt jó termést. Fagy, köd elkerülte Paavo vetését s gyönyörködtető hullámmzással ringott a gazdag, telt kalászá rozsa. Paavo gazda szemében megvillant az öröm súpára, arcán elsímultak a redők, de ez a lelki verőfény csak egy pillanatig tartott. Tekintete a szomszéd vetésére esett, mely egészen áldozatul esett a mostoha időjárásnak. Hazament komoly lélekkel, mint a kinek boldogságába egy csepp öröm ve-gyült. «Feleség — szólt szelíden élete párjához — végy csak ezután is félig korpát a kenyérhez, most meg a szomszédunké fagyott el!» Ilyen áldott lelkű néppé nevelte a finn népet az evangéliom.

EGY UTAS.

Az egyházi élet köréből.

A Jó Pásztor III. évfolyamából ez a negyedik szám. Tartalma mutatja, hogy kitűzött céljához hű maradt s a szerkesztővel együtt egyházunk legelőkelőbb írói dolgoznak a tartalom gazdagításán. Ára oly olcsó, hogy a veritékes munkából élő szegény ember is megszerezheti. Aki mindjárt nem tud érte fizetni, írjon egy levelezőlapot a szerkesztőnek s kértére a kiadóhivatal elvár a pénzért aratás utáni-g. A lap ára 2 korona, melyet *Pozsonyba, Kovács Sándor theol. akad. tanár, szerkesztő címére kell küldeni*. Hét előfizető után egy ingyen példány jár.

Bizalommal kérjük olvasóinkat, legyenek szívesek a Jó Pásztort ismerőseik közt terjeszteni. Ez a legolcsóbb keresztyén újság s a tiszta evangéliom szerint táplálja olvasóit lelki eledellel.

A kereszt. A keresztyén világnak e tiszteletre méltó jelét éretlen tréfák mocsarába rángatta le a budapesti egyetemi ifjúság. Vagy százan összebeszéltek s egy szép reggelen valamennyi teremben ki-

függesztették s tüntetésökkel az előadásokat, a komoly munkát megzavarták. A ministerium elrendelte, hogy az egyetemen, mint állami intézeten semminémű felekezeti jelvény ne legyen, az ifjúság egy töredéke mégis erőszakkal feltűzte a tanári előadászékek fölé. Megakarták téveszteni a hiszékenyeket, mintha az egyetem katolikus intézet volna. Bizony nem az. Mert minden adózó polgárnak veritékéből tartják fenn, nemcsak a katolikusokéból. De legszomorúbb az, hogy a keresztet, mely a Megváltó golgothai halálának emlékeztető jele, bemocskolták a napi politika sarával. Nem azok Krisztus igazi követői, a kik a keresztet ruhájukon viselik, vagy szobájuk falára függesztik, — de szívek lángoló gyűlölettel van tele s szeretetlenségökkel napjában százszor és ezerszer megfeszítik lelkökben a Krisztust. Ha keresztyén vagy, nem ruhádon, hanem szívedben hordod a keresztet. Rá gondolsz az áldozatra, melyet az Úr hozott érted s igyekezel ahhoz hasonló lenni, a kinek vértanu halála a keresztet megszentelte!

Luther és Kálvin magyarul. A két nagy reformátor legfontosabb műveit magyarul adja ki legközelebb a Magyar Prot. Irod. Társaság. Azokat az alapvető munkákat, melyekkel megdöntötték a pápa uralmát s Krisztusnak igaz egyházát helyreállították. Luthernek *A keresztyén ember szabadsága, Az egyház babyloni fogságáról, A német nemzet keresztyén nemességéhez* című művei, Kálvinnak pedig *Institutio*-ja kerül az őszön mintegy karácsonyi ajándékkul híveink kezébe. Üdvözljük a nemes szándékot s óhajtjuk, hogy az Ige most is oly hatalmas tisztító munkát végezzen általuk, mint négyszázad előtt!

Jó könyvek. Torkos László költőnk, a Jó Pásztor kiváló munkatársa *Hatvani* címen 12 énekes víg elbeszélő költeményt írt, melyre előfizetést hirdet. A költemény Hatvani-ról, a híres debreceni professzorról szól, akinek országszerte bűvész híre kelt. Akik Torkos 40 éves költői pályáját ismerik és komoly, erkölcsös irányát helyeslik, bizonyosan előfizetnek ez olcsó (ára 2 kor.) műre. — Az *Állatok világa* című nagy vállalatból megjelent a 20 füzet s ezzel az első kötet be van fejezve. Már több ízben ajánlottuk e művet; most fölemlítjük, hogy szerkesztője, Méhely Lajos, ifjú ember létere már nagy tudósaink sorába emelkedett. A gyíkokról oly remek képeket rajzolt, hogy a világ legelső tudományos gyűjteményében, a londoni *Brit Muzeumban* közcsodálatot keltettek. Művéből egy füzet ára 80 fillér, ami olcsóság.

Gyász hír. Érdemes munkást szólított ki szöllejéből az Úr a múlt hó második felében. Molnár Albert halt meg váratlanul, a kolozsvári theol. fakultás tanára s az Erdélyi Protestáns Lap szerkesztője. Céljait tisztán látó, kitartó munkásságú, nemes szívű ember dőlt ki benne. Őszinte testvéri szívvel osztozunk a gyászolóknak fájdalmában s velök együtt azzal vigasztalódunk; «Akár élünk, akár halunk, mindenkor az Úréi vagyunk.»

Szerkesztői izenet.

Olvasóinknak boldog húsvéti ünnepeket kívánunk.
M. N. Budapest. Legközelebb levélben adom meg a választ.

*Az Evang. Theologusok Otthona kiadásában
megjelent*

a „Protestáns Esték“

II. füzete.

TARTALOM:

<i>A monotheismus a görögök- nél és izraelieknél . . .</i>	<i>Pukánszky Bélától.</i>
<i>A fejedelemisszony udvara</i>	<i>Kovács Sándortól.</i>
<i>A női kéz . . . . .</i>	<i>Hegedűs Istvántól.</i>
<i>Sokrates . . . . .</i>	<i>Stromp Lászlótól.</i>
<i>Versek . . . . .</i>	<i>Szabolcska Mihálytól.</i>
<i>A provencai troubadourok .</i>	<i>Albert Józseftől.</i>
<i>Jean Paul a leánynevelésről</i>	<i>Dr. Masznyik Endrétől.</i>
<i>Az evangélium Japánban .</i>	<i>Pröhle Vilmostól.</i>
<i>A munkáskérdés és a soci- alis reformok . . . . .</i>	<i>Schulpe Györgytől.</i>
<i>Költözés más világba . . .</i>	<i>Stromp Lászlótól.</i>
<i>Carlyle Tamás. . . . .</i>	<i>Jónás Jánostól.</i>
<i>A halotthamvasztás keresz- tyén álláspontjáról . . . .</i>	<i>Dr. Masznyik Endrétől.</i>

*A vaskos 20 nyomtatott íves mű ára 2 korona, di-
szes angolvászon kötésben 3 korona.*

*A megrendelések a Balassa-Gyarmati Könyv-
nyomda Részvénytársasághoz vagy Kovács Sán-
dor theol. tanár úrhoz Pozsonyba intézendők*

Legalkalmasabb konfirmációi ajándék

KOVÁCS SÁNDOR

IMAKÖNYVE

az evangyéliom népe számára.

Az egyházi irodalomban egyedül áll tartalmával, díszes kiállításával és olcsóságával.

A protestáns imádságok gyöngyeinek gyűjteménye. Az egyházi lapok szerint igazi hézagpótló mű, a minék egy prot. családból sem volna szabad . . . . . hiányoznia. . . . .

A B.-Gyarmati Könyvnyomda Részvénytársaságnál

s minden könyvtárban kapható.

Csinos keménykötésben . . . . . 1 k. 60 fill

Díszes angolvászon kötésben, arany metszettel, finom minster papíron, csattal 5 k. — fill

Elefántesont utánzat, vagy díszes bőrkötésben arany metszettel pergament papíron díszes csattal . . . . . 8 k. — fill

Lelkész vagy tanító uraknak két havi leszámolásra bizományba is ad imádságos könyveket

a B.-Gyarmati Könyvnyomda
Részvénytársaság.